

Eczacılık Fakóltesi

Eczacılık İşletmeciliği

Akıl Notları

Prof. Dr. Selen Yeğenoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı şencan

- Eczacılık İşletmeciliği Temel Kaynakları **Özetlendi.**
- Akılda Kalmayı **Kolaylaştıran İçerik.**
- Öğrenmeyi Kolaylaştıran **Görseller.**
- Uyarıcı Dikkat Kutuları ve **Nokta Bilgiler.**
- Kolay Öğrenme ve **Tekrara Uygun Format.**

GÜNEş TİP
KİTABEVLERİ

Eczacılık İşletmeciliği

Akıl Notları

Referans Kaynaklar Sizin İçin Özetlendi !

Editörler

Prof. Dr. Selen YEĞENOĞLU

Hacettepe Üniversitesi

Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi M. Nazlı ŞENCAN

Biruni Üniversitesi

Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı Öğr. Üyesi

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ECZACILIK İŞLETMECİLİĞİ AKIL NOTLARI

Copyright © 2024

Bu Kitabın her türlü yayın hakkı **Güneş Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.**'ne aittir. Yazılı olarak izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden kısmen veya tamamen kopya edilemez; fotokopi, teksir, baskı ve diğer yollarla çoğaltılamaz.

ISBN: ISBN 978-975-277-998-3

Genel Yayın Yönetmeni: Murat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni Yardımcısı: Polat Yılmaz

Yayın Danışmanı ve Tıbbi Koordinatör: Dr. Ufuk Akçıl

Yayına Hazırlama: Güneş Dizgi-Grafik Tasarım Birimi

Baskı: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Hiz. San. Tic. A.Ş.

Saray Mahallesi 126. Cadde No: 20 Kahramankazan / Ankara

Telefon: 0312 802 00 53-54

Sertifika No: 49599

UYARI

Medikal bilgiler sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Standart güvenlik uygulamaları dikkate alınmalı, yeni araştırmalar ve klinik tecrübeler ışığında tedavilerde ve ilaç uygulamalarındaki değişikliklerin gerekli olabileceği bilinmelidir. Okuyuculara ilaçlar hakkında üretici firma tarafından sağlanan ilaca ait en son ürün bilgilerini, dozaj ve uygulama şekillerini ve kontrendikasyonları kontrol etmeleri tavsiye edilir. Her hasta için en iyi tedavi şeklini ve en doğru ilaçları ve dozlarını belirlemek uygulamayı yapan hekimin sorumluluğundadır. Yayıncı ve editörler bu yayından dolayı meydana gelebilecek hastaya ve ekipmanlara ait herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnönü Sokak No: 3
06410 Sıhhiye / Ankara
Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92
Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak
No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul
Tel: (0212) 356 87 43

KADIKÖY

Rasimpaşa Mah. İskele Sokak
No: 4 / A Kadıköy / İstanbul
Tel: (0216) 546 03 47

www.guneskitabevi.com
info@guneskitabevi.com

ÖNSÖZ

Sevgili Eczacı Adayı Öğrencilerimiz ve Eczacılarımız,

Elinizdeki bu kitap, ülkemizde eczacılık işletmeciliği alanına ait yazılı somut eserlerin halen çok az sayıda olmasının ihtiyacı hissedilerek kaleme alınmıştır. Kitabın editörleri olarak otuz yılı aşkındır ülkemizin saygın kurumları arasında yer alan Yüksek Öğretim Kurulu çatısı altındaki pek çok devlet ve vakıf üniversitesinde, gerek kadrolu gerekse resmi görevlendirmeye, misafir öğretim üyesi sıfatıyla yüz yüze ve pandemi döneminde, internet ortamında dersler verdik. Bu fakülteleri alfabetik düzende sıralayacak olursak; Acıbadem Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Atatürk Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Biruni Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Çukurova Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Dicle Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, İnönü Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, İstinye Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Lokman Hekim Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eczacılık Fakültesini eğitim hizmeti verdiğimiz kurumlar arasındadır. Beş yıllık eczacılık fakültesi lisans eğitimi sürecinde, eczacılık işletmeciliği dersleri, onca kimya ve teknoloji ağırlıklı dersin arasında laboratuvar temeli olmayan sadece iki dersten (diğeri klinik eczacılık/farmasötik bakım dersi) biridir.

Eczacılık işletmeciliği konuları arasında yer alan yönetim, organizasyon, eczacılık mevzuatı, eczacılık etiği, ilaç lojistiği, iletişim, eczanede kullanılan bilişim teknolojileri, eczacılık meslek örgütleri, eczane muhasebesi, eczacılık mesleği eğitiminin tarihi, eczacı ve eczanenin imajı gibi başlıklardan da anlaşılacağı gibi Eczacılık İşletmeciliği (Pharmacy Management/Administrative Pharmacy/Social Pharmacy) daha çok eczacı, eczacılık hizmetleri ve serbest eczane odaklıdır. Klinik Eczacılık ise daha fazla hasta, hastalık, akılcı ilaç kullanımı odaklıdır. Eczacılık fakültelerindeki “eczacılık işletmeciliği” anabilim dalları da eczacılık mesleğinin gelişmesi, günceli (işletme teknikleri, değişen ve güncellenen mevzuat, etik değerler vb.) takip etmesi, mesleğin toplumda kazanmış olduğu saygınlığı daha da ileri götürmesi, eczacıların topluma nasıl daha faydalı olabileceğini göstermesi konularına ışık tutmak için vardır. Ancak, bu önemli anabilim dalı ülkemizde sayısı elliyi aşan eczacılık fakültelerinin, sadece ufak bir kısmında mevcuttur. Durum böyle olunca bu kitabın yazılması elzem olmuştur. Piyasada var olan iki, üç tane eczacılık işletmeciliği kitabından sonra, “Eczacılık İşletmeciliği Akıl Notları”nın, literatürdeki eksiği büyük ölçüde kapatacağı inancındayız. Tüm yazarlar olarak alanımıza özel, başta eczacılık fakültesindeki lisans öğrencileri, sonra akademik çalışma yapan mezuniyet sonrası öğrenciler ve en nihayet mesleğimizin vitrini olan serbest eczacılara yol gösterici olacağına inandığımız kitabımızı, mesleğimizin bilimsel olarak 185. yılını kutladığımız bu günlerde meslektaş adaylarımız ve

meslektaşlarımızla buluşturmuş olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Editörler olarak kitap bölümlerinin yazım aşamasında kitaba katkı sunan tüm eczacı ve serbest mali müşavir yazarlarımızın şevkle, titizlikle ve keyifle çalıştıklarına şahit olduk. Biz editörler de, bu kitapta yer alan değerli yazarlar ile çalışmaktan büyük keyif aldık. Ayrıca, Güneş Tıp Kitabevleri sahipleri, çalışanlarıyla birlikte üretmek çok keyifli idi. Kitabımıza emek veren, dizgi ekibine teşekkürü borç biliriz. Kitabı eline alarak sayfalarında gezinmeye başlayanlara da güzel okumalar diliyoruz.

Ve elbette en son olarak kitabımız için görüş bildirme teveccühünü gösteren Ankara Eczacı Odası Başkanımız Uzm. Ecz. Cumhur Cem ABBASOĞLU, Türk Eczacıları Birliği Akademisi Başkanımız Prof. Dr. Mesut SANCAR, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı Gülberk UÇAR, Biruni Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı Tuncer DEĞİM ve Ankara Eczacı Odası Haysiyet Kurulu Sözcüsü Ecz. Erdal KART'a sonsuz saygı ve teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Dr. Ecz. Selen YEĞENOĞLU ve Dr. Ecz. M. Nazlı ŞENCAN (Mayıs, 2024)

KİTAP İÇİN...

Değerli Okurlar ve Sevgili Eczacılık Fakültesi Öğrencileri,

Lisans öğrencilerine yönelik olarak, Güneş Tıp Kitap Evleri tarafından yayımlanmakta olan “AKIL NOTLARI” serisinin bir bileşeni olarak tasarlanan; fakültemizin Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı Başkanı değerli hocamız Prof. Dr. Selen YEĞENOĞLU ve yine fakültemiz mezunu ve aynı Anabilim Dalı doktora programından mezun, Biruni Üniversitesi’nde çalışan Dr. Öğretim Üyesi Sayın M. Nazlı ŞENCAN editörlüğünde ve konularında deneyimli akademisyen ve uzmanların katkılarıyla hazırlanan bu eserin, eczacılık işletmeciliği başlığı altında yer alan temel ve güncel konularda öncelikle, eczacılık fakültesi lisans ve lisansüstü öğrencilerine ve daha sonra ülkemizde sahada toplum eczacısı olarak görev yapan meslektaşlarımıza büyük yarar sağlayacağına inanarak, kitapta emeği geçen herkesi gönülden kutluyorum.

Eczacılık İşletmeciliği, sosyal eczacılık, eczacılık hizmetlerinin yönetim ve organizasyonu, ilaç lojistiği, hizmet süreç yönetimleri, eczacılıkta kalite güvencesi, eczacılık tarihi, eczacılık mevzuatı ve hukuku, eczacılık deontolojisi ve meslek etiği, ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık, ilaç ekonomisi ve politikalarının farmakoepidemiolojik, farmakoekonomik yöntemler ışığında değerlendirilmesi, eczacılık eğitimi, eczacılıkta meslek örgütlenmesi, eczacılıkta iletişim, eczacılıkta bilişim teknolojileri, dijital eczacılık ve benzeri gibi konuları içinde barındıran multi-/interdisipliner bir alan olması nedeniyle hızlı gelişen, değişen ve güncellenmesi gereken bir yapıya sahiptir. Böylesine geniş bir yelpazede bilgi sunmakla yükümlü eczacılık işletmeciliği alanında temel ve gelişmeye açık konuları ustalıkla özetleyen ve anlaşılması kolay şekilde sunan yayınların az oluşu, bu eseri daha da değerli kılmaktadır.

Kitaba değer katan editörlerimize ve yazarlarımıza bir kez daha teşekkür ediyor; “Akıl Notları”nın güncelliğinin ve sürekliliğinin sağlanacağına inanarak, ilgilenen herkese iyi okumalar ve yararlanmalar diliyorum.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Gülberk UÇAR

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

Dekanı

Öğretim üyelerimiz Dr. Ecz. Selen YEĞENOĞLU ve Dr. Ecz. M. Nazlı ŞENCAN editörlüğünde hazırlanan ve konusunda tecrübeli uzmanlar tarafından yazılmış bu eserin, sadece eczacılık fakültesinde eğitim alan öğrencilerimiz için değil, aynı zamanda toplum sağlığının iyileştirilmesi için canla başla görev yapan otuz beşbin eczacımızın yaşam boyu öğrenimi sürecine büyük katkı sağlayacağına inanıyorum.

Eczacılık İşletmeciliği alanının, mesleğimiz için, günümüz şartlarında ve geleceğin şekillenmesinde giderek artan bir önemi vardır. Öğretim üyesi kaynağının ve yayımların kısıtlı olduğu Eczacılık İşletmeciliği alanına katkı sağlayan tüm yazarlara teşekkürlerimi sunuyorum. Kendilerinin her zaman destekçisi olduğumu bilmelerini isterim.

Prof. Dr. Tuncer DEĞİM

Biruni Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı

23 Nisan 2024

İstanbul

Birinci basamak sağlık hizmeti sunucuları olan eczacıların, hasta odaklı hizmetler sunarken klinik eczacılık ve farmasötik bakım ilkelerinin yanı sıra, sosyal eczacılık bilgi ve becerilerine de ihtiyaçları olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Eczacıların mesleklerini icra ederken, işletmecilik alanında başvurabilecekleri pratik bilgilerden derlenmiş olan bu kitabın hem eczacılara hem de eczacılık öğrencilerine değerli bir kaynak olacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Mesut SANCAR
Türk Eczacıları Birliği
Eczacılık Akademisi Başkanı
24 Nisan 2024, İstanbul

Eczacılık İşletmeciliği Akıl Notları kitabı, geniş kapsamı ve zengin bilimsel içeriği ile eczacılığa değer katacak bir eser. Kitabın hem eczacılık fakültesindeki lisans öğrencilerine hem de eczane eczacılığı yapan meslektaşlarımıza yararlı olacağına yürekten inanıyorum. Böylesine önemli bir çalışmaya imza atan yazarları ve editörleri tebrik ediyorum.

Ankara Eczacı Odası Başkanı Uzm. Ecz. Cumhur Cem ABBASOĞLU

Eczaneler, hastaların sağlık alanında müracaat ettiği ilk sağlık hizmet yerleri olması dolayısıyla, iletişimin kurulduğu ilk noktalardır. Eczacılar, en yakın sağlık danışmanı olduğu gibi en yakın sağlık iletişimcileridir. Bu kitap eczacılık, hasta iletişimi ve sağlık iletişimi alanına hizmet edecek önemli bir eserdir. Umarım daha yenilerine de öncülük eder.

Ecz. Erdal KART

Ankara Eczacı Odası Haysiyet Kurulu Üyesi/Sözcü

YAZARLAR

(Soyadına Göre Alfabetik)

Dr. Öğr. Üyesi Müge DEMİR

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı

Bil. Uzm. Ecz. Ebru ERDAĞ

T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve
Tıbbi Cihaz Kurumu

Yakup KARAKUŞ

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
(SMMM)

Dr. Ecz. Aylin ACAR SANCAR

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Kalite Koordinatörü

Uzm. Ecz. ve Yazılım Müh.**Ergun Murat SULAK**

Etikon Bilişim

Doç. Dr. Bilge SÖZEN ŞAHNE

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi M. Nazlı ŞENCAN

Biruni Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı

Dr. Ecz. Ayşe ÖZER ULU

SGK Başmüfettişi

Araş. Gör. Ecz. Leyla YUMRUKAYA

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı

Prof. Dr. Selen YEĞENOĞLU

Hacettepe Üniversitesi
Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği
Anabilim Dalı Başkanı

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1:	TEMEL İŞLETMECİLİK	1
	<i>Leyla YUMRUKAYA</i>	
Bölüm 2:	ECZANEDE YÖNETİM	11
	<i>Selen YEĞENOĞLU</i>	
Bölüm 3:	TÜRKİYE'DE ECZACILIK EĞİTİMİ VE TARİHİ	35
	<i>M. Nazlı ŞENCAN</i>	
Bölüm 4:	ECZANEDE İLETİŞİM	49
	<i>Aylin ACAR SANCAR</i>	
Bölüm 5:	HALKLA İLİŞKİLER İLE ECZACI VE ECZANE İMAJI	65
	<i>Selen YEĞENOĞLU</i>	
Bölüm 6:	ECZACILIK ETİĞİ	85
	<i>Müge DEMİR</i>	
Bölüm 7:	SERBEST ECZACILIĞA İLİŞKİN MEVZUAT	97
	<i>Ayşe ÖZER ULU</i>	
Bölüm 8:	SERBEST ECZANE AÇISINDAN İLAÇ LOJİSTİĞİ	137
	<i>Leyla YUMRUKAYA, Ebru ERDAĞ</i>	
Bölüm 9:	TÜRKİYE'DEKİ ECZACILIK MESLEK ÖRGÜTLERİ	147
	<i>Bilge SÖZEN ŞAHNE</i>	
Bölüm 10:	ECZANEDE MUHASEBE	153
	<i>Leyla YUMRUKAYA, Yakup KARAKUŞ</i>	
Bölüm 11:	ECZANEDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	163
	<i>Ergun Murat SULAK</i>	

- Yönetim fonksiyonları başlığına geçmeden önce, yönetim bilimi tarihçesi ve yönetim guruları sayılabilecek alanın bilim insanlarına ilişkin bilgi verilmesi uygun görülmüştür.

Yönetim Bilimi Tarihçesi

- Yönetim insanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahip olsa da, yeni bir bilim dalı olarak addedilmektedir. Yönetim kavramının M.Ö. 5. Yüzyılda Sümerlerin yönetim için yazılı kuralları ve düzenlemeleriyle, ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Yönetim olgu ve biliminin ilkel öncülerinin sosyal ilişkiler ve birlikte hareket etme gereksinimi olduğu söylenebilir. Ekonomi ve kapitalizmin babası olarak bilinen İskoç ekonomist Adam Smith (**Bkz. Resim 1**) 1776 yılında kalem aldığı “Ulusların Zenginliği” adlı kitabında; uzmanlaşma, işbölümü, kontrol ve profesyonel yönetici kavramlarını vurgulamıştır.

Resim 1. Adam Smith

- Bu durumda, her ne kadar yönetim biliminin ilk temsilcileri hakkındaki tartışmalar bir netlik kazanmış olmasa da, yönetim bilimini klasik dönem düşünürlerinden Adam Smith ile başlatmak ve bu alandaki ilk bilim insanlarını Robert Owen, Frederick Winslow Taylor, Henri Fayol, Max Weber biçiminde sıralamak mümkündür. Robert Owen (**Bkz. Resim 2**) Galli bir reformcu ve işletmeci olarak bilinmektedir. 1771-1858 yılları arasında yaşamıştır. Organizasyonlarda, insan kaynakları üzerinde duran ilk kişilerden biridir. Ondan önce, çalışanlara makine gibi bakan iş yeri sahipleri söz konusuydu.

- Planlarla uygulama sonuçları arasında varsa sapmaların saptanması
- Sorumlulukların belirlenmesi
- Sapmaların giderilmesine yönelik düzeltici eylemlerde bulunulması.

İyi Bir Yöneticinin Sahip Olması Gereken Nitelikler

- Bu bölümün son kısmında bir yöneticide bulunması gereken özellikleri vurgulamanın doğru bir yaklaşım olacağı düşünülmüştür. Dolayısıyla ister eczane sahip mesul müdürü olsun ister bir hastanenin baş eczacısı veya bir devlet kuruluşunda daire başkanı ya da bir ilaç firmasının üst düzey yöneticisi (söz konusu yönetici bir eczacılık fakültesinin dekanı da olabilir), aşağıdaki özelliklere sahip olursa, daha mükemmel bir biçimde ve arzulanan, beklentileri karşılayan ideal bir yönetici olacaktır:

• Şeffaf olmak • Mükemmel iletişim kurmak • İyi bir dinleyici olmak • İyi bir takım (ekip) kurmak • Takım çalışmasını takdir ve teşvik etmek • Tutarlı ve güvenilir olmak • Hedef belirleme becerisine sahip olmak • Karar vermek ve sorumluluğu kabul etmek • Empati kurabilmek ve duyarlı olmak • Çalışanları ödüllendirmek • Astlarını iyi tanımak	• Doğru astlara doğru görevleri vermek • Her çalışanına eşit davranmak • İşletmede yürüyen her işten bir miktar bilgi sahibi olmak • Liderlik özellikleri sergilemek • Değişime istekli olmak • Çatışma çözmeyi bilmek • Astları güçlendirip, motive etmek • Planlı olmak • İleriye bakmak (ileri görüşlü olmak) • Pozitif (olumlu) olmak • İyi Rol model (örnek) olmak

- ERASMUS programları ile sadece öğrenciler değil, aynı zamanda eğitim veren akademik personel ve idari personel için de uluslararası eğitim alma fırsatı sunmaktadır.
- Uluslararası Eczacılık Federasyonu (FIP) çalışmaları ve hedefleri ile ilgili yapılan tüm çalışmalar “eczacılık eğitimi” ve “yaşam boyu eczacılık eğitimi” süreçlerine katkı sağlamaktadır.
- Ülkemizde, 30.000'e yakın eczacı ve 1000'e yakın akademik personelin, ne kadarının FIP'nin eğitimlerini takip ettiğini net olarak bilemesek dahi, bu sayının artması arzu edilmektedir.
- Eczacılık eğitiminde ve hizmetlerinde yer alan personelin kapasitesinin artırılması (nicel ve nitel olarak) FIP'nin, ulusal ve uluslararası örgütlerin hedefleri arasındadır.

Eczacıların Yaşam Boyu Öğrenimleri

- Eczacının özellikleri, dokuz yıldız kavramı ile özetlenmekte ve kavramsallaştırılmaktadır.
- Şimdilik 9 yıldız olarak tanımlanan eczacıda bulunması gereken yetkinlikler, eczacılık mesleğinin yıllar içindeki küresel değişimi, eczacının geleneksel rolünün daha entegre bir sağlık hizmet sunum modeline dönüşmesinden dolayıdır.
- Eczacıların ilgi ve uzmanlıkları; ilaçların hazırlanması, dağıtımı, uygulanması ve kullanımını kapsarken, gelişen ilaç sektörü ve artan sağlık talepleri bu rolü hasta odaklı bakım anlayışına yönlendirmektedir.

- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ-WHO), 1997 yılında, eczacıların sağlık ekibinin etkin üyeleri olarak genişletilmiş roller üstlenmeleri için, gerekli beceri ve özellikleri yedi yıldız ile sembolize etmiştir. FIP (Uluslararası Eczacılık Federasyonu), 2000 yılında, “İyi Eczacılık Eğitimi Uygulamaları” hakkındaki çalışma raporunda bu kriterlere yer verdi. Bu kavrama, daha sonraki yıllarda, araştırmacı ve girişimci rolleri de eklenerek, “Dokuz Yıldızlı Eczacı” modeli ortaya çıkmış oldu.

- Dokuz yıldızlı eczacı modelindeki eczacının vasıfları şu şekilde özetlenmektedir;

1. Bakım veren
2. Araştırmacı
3. Karar veren
4. İletişimci
5. Yaşam Boyu Öğrenen
6. Öğretici
7. Lider
8. Yönetici
9. Girişimci

- Geniş anlamdaki bir başka tanım da «halkla ilişkilerin bir tanıma ve tanıtma süreci olduğu» yönündedir. Bu açıdan bakıldığında, halkla ilişkiler, kuruluşların duyarlı olduğu çevreyi tanınması ve kendisini bu çevreye tanıtması amacıyla, iletişim tekniklerinin plânlı, programlı bir biçimde ve iki yönlü olarak uygulanmasıdır.

- İşletme açısından halkla ilişkiler, ilişki içinde bulunduğu kişi ve kuruluşlarla karşılıklı olarak sağlıklı, doğru ve güvenilir ilişkiler kurmak, geliştirmek, kamuoyunda olumlu imaj yaratmak ve toplumla bütünleşmek olarak tanımlanabilir.
- Tüm bu bilgiler özelinde, *halkla ilişkiler* kavramının taşıdığı anlam şöyle özetlenebilir:

- Halkla ilişkiler bir iletişim olgusudur.
- Kamuoyunu etkileme ve yönlendirme sürecidir.
- Plânlı ve düzenli bir çalışmadır.
- Kurumun/işletmenin sosyal sorumluluk çerçevesinde düzenlediği etkinliklerdir.
- Kurumun/işletmenin toplumla bütünleşmesidir.
- Kurumsal (örn. eczaneye ait) imajın oluşması ve gelişimidir.

Halkla İlişkilere Yakın Kavramlar

- Halkla ilişkilere yakın kavramlardan özellikle aşağıdaki üçü serbest eczaneler için çok önemlidir:
 - Tanıtma
 - İnsan ilişkileri
 - Pazarlama

Tanıtma

- Halkla ilişkiler bir tanıma ve tanıtma sanatıdır. Halkla ilişkiler önce tanımaya, sonra tanıtmaya dayanır. Tanıtma, halkla ilişkiler sürecinin ikinci bölümüdür. Tanıtma, belirli mesajları, belirli gruplara ileterek, davranışları değiştirmeyi amaçlar. Tanıtmanın etkili olması için:
 - Tanıtım hedef gruba hitap etmeli,
 - Markanın imajı ile tutarlı olmalı,
 - Rasyonel cazibe ile duygusal cazibe beraber kullanılmalıdır.

İnsan İlişkileri

- Bir işletmede insan ilişkileri yaklaşımı, insanın daha çok ezilmesi, sömürülmesi ve dışlanması engellemeyi ve insanın insanca, onurlu bir varlık olarak yaşamasını ve çalışmasını sağlamayı amaçlar.
- İnsan ilişkilerinin temel amacı işletmede “mekanik ve ekonomik insan” yerine “mutlu ve sosyal insan” imajı yaratmaktır.

Reçeteler Üzerindeki İşlemler

- Hazırlanan reçeteler, eczane mesul müdürü veya ikinci eczacı tarafından imzalanıp tarih konularak eczane kaşesi ile mühürlenir. Elektronik reçeteler bu hükmün dışındadır.
- Uyuşturucu ve psikotrop ilaçlara mahsus reçeteler hastaya geri verilmez. Bir nüshası eczanede saklanır. Kurum tarafından yapılacak düzenlemelere göre işlem yapılır.
- Normal reçete ile verilmesi gereken kontrole tâbi ilaçların reçeteli olmak kaydıyla elden yapılan satışlarında, eczanede mevcut reçete kayıtlarının elektronik ortamda tutulması, ilaç takip sistemine kaydedilmesi ve kayıtların eczanede saklanması zorunludur.

Majistral İlaçlar, Etiket ve Ambalaj:

- Majistral ilaçların ambalajına düşmeyecek şekilde etiket yapıştırılır. Bu etiketler üzerine eczanenin, doktorun ve hastanın isimleri ve ilacın kullanılış şekli yazılır.
- Dahilen kullanılacak ilaç etiketleri beyaz, haricen kullanılacak ilaç etiketleri kırmızı renkli olur.
- Eczanelerde hazırlanacak majistral ilaçlar, hiç kullanılmamış, yeni ve uygun ambalajlara konulur.

Resim 6. Majistral ilaç hazırlama⁶

Majistral İlaçlarla İlgili Reçeteler

- Eczanelerde hazırlanmak üzere bırakılan reçeteler de dâhil olmak üzere tüm reçetelerin, yazan hekim ile sahibi olan hastadan veya hastanın yakınından başkasına gösterilmesi ve aslının veyahut kopyasının verilmesi yasaktır.

⁶Vintage Pharmacy Photos (www.facebook.com)

Eczanelerde Bulundurulması Mecburi Ürünler:

- Eczanelerde bulundurulması mecburi olan ilaç, tıbbi madde ve malzemeler Kurumca iki yılda bir hazırlanacak liste ile belirlenir. Listede belirlenenlerin piyasada bulunduğu sürece her eczanede bulunması mecburidir. Bu hususlara riayet etmeyen eczacılar hakkında il sağlık müdürlüğünce Kanunun 45 inci maddesi doğrultusunda işlem yapılır.⁷

Resim 7. Eczane bakış aşısı (Credit: Yiğit Özgür)

Eczanelerin Denetimi (6197 sayılı Kanun, 30.-35. Maddeler, Yönetmelik 45.-49. maddeler)

Eczaneler Sağlık Bakanlığının yanı sıra, gıda katkısı niteliğinde olan ürünlerle ilgili olarak Tarım Bakanlığı, vergi kayıtları bakımından Maliye Bakanlığı, çalışanların iş sağlığı güvenliği ve sosyal güvenceleri bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından rutin olarak denetime tabi tutulmaktadır. Ayrıca serbest eczaneler Sosyal Güvenlik Kurumu ile imzaladıkları sözleşme çerçevesinde de söz konusu kurum tarafından denetlenirler.

- Eczanelerle ecza depoları ecza ticarethaneleri ve ecza imalathaneleri ve laboratuvarları Sağlık Bakanlığının murakabesi (gözetimi) altında olup her zaman teftişe tabidirler.
- Eczaneler, yılda en az iki defa zorunlu olmak üzere gerekli görülen hâllerde denetlenir. Denetime yetkili olanlar, eczanelerde yürürlükte bulunan ilgili mevzuat hükümlerine uyulup uyulmadığını Kurumca düzenlenen denetim formuna göre tespit ederler.

⁷En son 2018 yılında TİTCK tarafından güncellenmiş olan listeye bu bağlantıdan ulaşılabilir.

<https://titck.gov.tr/storage/Archive/2018/announcement/1aa359b8-08a5-4239-b984-bac9627e55e8.pdf>

Erişim Tarihi: 26.03.2024.

Cezalar (6197 sayılı Kanun 40.-45. Maddeler)

- Bu Kanunda yazılı usullere uygun olarak ruhsatname almaksızın eczane açanlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.
Eğer fiil eczacılık yapmak hakkını haiz olmayanlar tarafından işlenirse, verilecek cezalar yarı oranında artırılır.
Her iki halde de mahkeme kararına hacet kalmaksızın bu gibi yerler mahallin en yüksek sağlık amiri tarafından derhal kapatılır.
- Bu Kanunun 1 inci maddesinde sayılan yerlerde ambalajsız veya ambalajı açılmış olarak bozuk veya zamanı geçmiş veya mağşuş veya gayrisaf ilaç ile ambalajlı olsa bile zamanı geçmiş ilaç bulunduran kişiye, fiili Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre ceza sorumluluğunu gerektirmediği takdirde, beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, bu ilaç ve sair ecza maddesine el konularak imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.
- Bu Kanunun 1 inci maddesinde sayılan yerlerde ilaç halinde ihzar, imal veya tertip edilmemiş olan bozuk veya mağşuş ecza ve kimyevi maddeler bulunduğu takdirde, bunlara el konulup usulüne uygun şekilde yok edilmekle beraber bu yerleri bizzat idare eden eczacı ile bu Kanunda yazılı sebeplerle eczacının bulunmaması halinde bu yerlerde mesul müdürlük yapanlara bin Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.
- Zehirli veya kimyevi maddelerle tıbbi ecza ve müstahzarların müsaadesiz satılması yasaktır. Bunları müsaadesiz satan veya satmak üzere dükkanında bulunduranlar Türk Ceza Kanununun 193 üncü maddesine göre cezalandırılır.
- Ancak eczanesi bulunmayan yerlere munhasır olmak üzere Sağlık Bakanlığınca tespit ve ilan edilecek müstahzarlar bu hükümden müstesnadır.
- Bu Kanunda yazılı olan yasaklara ve mecburiyetlere muhalif hareket edenlere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde ve bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde ikiyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.
- Eczaneyi işletmeye başladıktan sonra mazeretsiz olarak ve mücbir sebepler dışında eczanesi olan yerlerde otuz gün, olmayan yerlerde on gün müddetle eczanesini kapalı bırakan veya teftiş sırasında görülen noksanların tamamlanması için yapılmış iki yazılı ihtarla riayet etmeyen eczacılara, beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.
- Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilir.
Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğünde de eczacıların uyması gereken deontolojik kurallar hüküm altına alınmıştır.
- Söz konusu tüzüğün 2. Maddesinde “Eczacının başta gelen görevi, birbirleriyle hekim ve veteriner hekimlerle tam bir anlayış ve işbirliği içinde çalışarak insan ve hayvan sağlığına, hayatına ihtimam göstermektir. Eczacı, sağlık ve veteriner hekimliği kuruluşları ile işbirliği yapar; kendileriyle diğer tıp mensupları arasında saygı ve güven hisleri yaratmaya çalışır; müşterileri ve diğer iş sahipleri ile ilişkilerinde, meslek ahlak ve adabına uygun şekilde hareket eder.” hükmü yer almaktadır.

- Antiinflamatuvar ve antiromatizmal grubu ilaçların solid-oral formlarında büyük ambalaj kapsamına giren ilaçlar, ayakta tedavide tek uzman hekim tarafından düzenlenmiş sağlık raporuna dayanılarak reçete edilir, en küçük ambalajlı formları ise rapor aranmaksızın reçete edilir.
- İlacın reçete edilmesindeki özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, SUT eki “Ayakta Tedavide Sağlık Raporu (Uzman Hekim Raporu/Sağlık Kurulu Raporu) ile Verilebilecek İlaçlar Listesi” (EK-4/F) ve Kurumun resmi internet sitesinde yayınlanan “Hasta Katılım Payından Muaf İlaçlar Listesi” nde (EK-4/D) yer almamakla birlikte, uzun süreli kullanımı sağlık raporu ile belgelendirilen ilaçlar, katılım payı alınmak koşuluyla en fazla üç aylık tedavi dozunda reçete edilebilir.

- Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonu ve Kısa Ürün Bilgisinde (KÜB) tanımlanan dozu dışındaki her türlü kullanımı, Sağlık Bakanlığınca verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayı ile mümkündür.

- Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonu dışındaki her türlü kullanımı için Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan “Endikasyon Dışı İlaç Kullanımı Kılavuzu”nda belirtilen esaslara da uyulacak olup, kılavuzda tanımlanmamış durumlar için hasta bazında Sağlık Bakanlığı endikasyon dışı ilaç kullanım onayı aranır.
- Kurum web sayfasında yayımlanan EK-4/D Listesinde yanında (*) yıldız işareti bulunmayan ilaçların, söz konusu listede ilişkilendirilen hastalıklarda kullanımı halinde Sağlık Bakanlığı endikasyon dışı ilaç kullanım onayı aranmaz.
- Sağlık Bakanlığınca verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onaylarında, bu onay için süre belirtilmemiş ise rapor yenilenmesinde yeni onay aranmaz.
- Endikasyon dışı ilaç kullanım onayı aranacak ilaçlar için reçeteler ve sağlık raporları ilgili uzman hekim/hekimlerce düzenlenir.
- Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonunda tanımlı olmayıp, SUT’ta özel düzenleme olarak yer alan koşulu dışında kullanımı, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayı ile mümkündür.
- EK-4/A Listesinde yer alan ve SUT’ta endikasyona dayalı özel düzenlemesi olan bir ilacın, bu düzenlemenin yürürlük tarihinden sonra Sağlık Bakanlığınca sonradan ilacın ülkemizdeki ruhsatlı endikasyonlarına yeni bir endikasyon eklenmesi halinde; ilacın eklenen yeni endikasyonda kullanımı, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayı ile mümkündür.
- Yukarıdaki son iki maddede tanımlanan ilaçlara ilişkin bedeller, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayına dayanılarak Kurumca karşılanır. Bu ilaç kullanımları “10/2/2016 tarihli ve 29620 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu İlaç Geri Ödeme Yönetmeliği” kapsamında “İlaç Geri Ödeme Komisyonu” tarafından maksimum süre içerisinde karara bağlanarak belirtilen yürürlük tarihi ile SUT’ta yayımlanır ve/veya Kurum web sayfasında duyurulur ve yürürlük tarihinden itibaren bu koşullar dahilinde bedelleri Kurumca karşılanır.

- Ayrıca Kurumla protokollü/sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının, sundukları sağlık hizmetlerine ilişkin bedellerin ödenebilmesi için, Kurumca belirlenecek sağlık hizmetlerine ait oluşturulan ulusal kayıt formlarını ve MEDULA sistemine girilmesi gerekli görülen geri ödemeye esas teşkil edecek diğer bilgi/belgelerini MEDULA sistemine girmesi zorunludur. Sağlık hizmeti ulusal kayıt formları ve MEDULA sistemine girilmesi gerekli görülen geri ödemeye esas teşkil edecek diğer bilgi/belgeler ile ilgili uyulması gereken kurallar Kurumca ayrıca duyurulur.

- Sunulan hizmete ilişkin MEDULA sisteminden alınan provizyonlar ön izin niteliğinde olup, mevzuat ile açıkça belirtilmediği sürece tek başına yeterli değildir. Sağlık hizmetine ilişkin elektronik olarak sisteme eklenmemiş kuralların varlığı halinde gerekli kontroller sağlık hizmeti sunucularınca yapılır.

Fatura Düzenlenmesi

- Sağlık hizmeti sunucuları;
 - MEDULA sisteminden provizyon olarak MEDULA sistemine kaydettikleri hizmetler için (SUT'ta belirtilen istisnalar hariç) tek fatura/e-fatura düzenler.

Eczane Faturalarının Düzenlenmesi

- MEDULA eczane sistemini kullanan sözleşmeli eczaneler tarafından Kurum mevzuatı ile belirlenen esaslar çerçevesinde karşılanan reçetelerden;

- Her ayın ilk ve son günü arasındaki döneme ait reçeteler, o aya ait son günün tarihini taşıyacak şekilde provizyon sistemi üzerinden dönem sonlandırması yapılarak faturalandırılır.
- Kan ürünü ve hemofili reçeteleri ise; her ayın 1'i ile 15'i arasında karşılanan reçeteler takip eden 3 iş günü içinde, her ayın 16'sı ile ayın son günü arasında karşılanan reçeteler ise takip eden 3 iş günü içinde olmak üzere ayda iki kere faturalandırılır.

Faturalar;

- Yatan hasta reçetelerini (günübirlik tedavi reçeteleri de dahil) ve sağlık raporu ile temin edilen ilaç/ilaçları içeren reçeteler "A Grubu",
- Kurum mevzuatına göre ayrı fatura edilmesine ilişkin düzenleme olmayan veya içeriğinde herhangi bir raporlu ilaç bulundurmeyen ayaktan hasta reçeteleri "B Grubu",
- Kurum mevzuatına göre ayrı fatura edilmesine ilişkin düzenleme olan reçetelerden;
 - Kan ürünü ve hemofili ilacı/ilaçları içeren reçeteler "C Grubu Kan Ürünü",
 - Sıralı dağıtım sistemine tabi diğer reçeteler "C Grubu Sıralı Dağıtım",

zaman içerisinde bilimsel gelişmelerin de hızlanması ile, günümüzde anladığımız şekliyle çeşitli kurallara yer verilmeye başlanmıştır.

- Bilimsel gelişmelerin yanı sıra, 1958 – 1960 yıllarında, gebelikte mide bulantısı için kullanılmak üzere piyasaya sürülen, talidomid isimli ilacın, birçok bebeğin konjenital birtakım sorunlarla dünyaya gelmesine neden olması ile birlikte, düzenlemelere duyulan ihtiyaç gün yüzüne çıkmıştır.
- Farklı ülkelerde birçok düzenlemenin peşi sıra ortaya çıkması ile başlayan silsile, 1975 yılında, Avrupa Birliği'nin tüm üye ülkelerde geçerli olacak şekilde, ilaçların analitik, toksikolojik ve klinik olarak taşınması gereken özellikleri belirlediği bir direktifle devam etmiştir.
- Günümüzde, ilacın kalitesi, ilacın üretiminden klinik çalışmalarına ve ruhsatlandırma süreci sonrası güvenlik verilerinin takibi olmak üzere, ilacın tüm yaşam döngüsünü kapsayacak şekilde hazırlanmış, uluslararası düzenlemelerle belirlenmektedir.
- İyi dağıtım uygulamalarına yönelik kapsamlı bir düzenleme, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, 2006 yılında yayınlanan bir teknik rapor ile ortaya konmuştur.
- DSÖ, bu rapor ile, personel, tesis ve ekipmanlara yönelik düzenlemeler getirmiştir.
- Düzenleyici kuruluşlardan Avrupa İlaç Ajansı (European Medicines Agency (EMA)), 2015 yılında iyi dağıtım uygulamalarına yönelik bir kılavuz yayınlamıştır.
- EMA kılavuzunda, ilaçların dağıtım sürecinde kalite sistemi zorunlu kılınmış olup, DSÖ ile benzer şekilde, personel, tesis ve ekipmanların bu sisteme tabi olması gerektiği belirtilmiştir.
- Personel bakımından, uygun bir kişinin belirlenmesi ve sorumluluğun o kişiye verilmesi gerekmekte, bu kişinin sorumluluklarını devredemeyeceği açıkça ifade edilmektedir.
- Kılavuzda, kalite sistemine ilişkin ise, ilaç dağıtımına dair tüm süreçlerin, yazılı prosedürler ile yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ülkemizde İlaç Lojistiği

- Türkiye'deki ilaç tedarik zinciri yapısı incelendiğinde, ilacın üretim ve dağıtım aşamasında dört temel aktör olduğu görülmektedir. Bu aktörler; ilaç üreticileri, 3. parti lojistik (3PL) hizmet sağlayıcıları, ecza depoları ve eczanelerdir.

- Ülkemizde, ilaç tedarik zincirinde temel aktörler, ilaç üreticileri, 3. parti lojistik (3PL) hizmet sağlayıcıları, ecza depoları ve eczanelerdir.

- İlaç üreticileri; büyük AR-GE ve üretim yapan firmalar, küçük AR-GE odaklı işletmeler, jenerik ilaç üreticileri ve ilaçların bileşiklerini üreten diğer ilaç üreticileri şeklinde sınıflandırılabilir.
- 3. Parti Lojistik (3PL) Hizmet sağlayıcıları; işletmelerin profesyonel bir lojistik firmasından lojistik ihtiyaçlarını temin etmelerini sağlayan üçüncü parti lojistik hizmet sağlayıcılardır.
- İlaç, üretim sürecinin yanı sıra, tedarik zincirinin her aşamasında kontrol edilmeli ve belirli koşullar altında taşınmalı ve depolanmalıdır. İlaç tedarik zinciri süreci, coğrafi olarak farklılık gösterse de, ilaçların taşınması ve depolanması sırasında, yasal yüküm-

Türk Eczacıları Birliği ile İlgili Yasal Düzenlemeler

- Anayasa'nın 135. maddesi nedeniyle, Türkiye'deki kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında TEB de bulunmaktadır.
- Bununla birlikte, Tüm Eczacı Kooperatifleri Birliği bünyesindeki kooperatifler, çeşitli alanlarda eczacıları desteklemeye devam etmektedir.

Resim 2. TEB amblemi

- Türkiye'de eczacılıkla ilgili faaliyetleri düzenleyen, alana özgü çok sayıda mevzuat metni bulunmaktadır. Bunlardan Türk Eczacıları Birliği Kanunu, Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği ve Türk Eczacıları Birliği Yardımlaşma Sandığı Yönetmeliği ülkemizde eczacılık meslek örgütü çatısını oluşturan TEB ve organları ile ilgili yasal çerçeveyi oluşturmaktadır.

- 1956 yılında yayınlanan 6643 sayılı “Türk Eczacıları Birliği Kanunu”, Birliğin görevleri ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.
- Eczacı Odaları, Merkez Heyeti, Yüksek Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre'den oluşan TEB'nin eczacılıkla ilgili mevzuatın uygulanmasının sağlanması, üyelerinin haklarının korunması, eczacıların meslektaşları ve toplumun diğer bireyleriyle olan ilişkilerinde güvenin sağlanması, resmi kurumlarla olan süreçlerin yürütülmesi ve eczacılıkla ilgili gelişim faaliyetlerinin düzenlemesi gibi amaçları bulunmaktadır.
- Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun 5.maddesine göre, eczacı odalarının kurulabilmesi için, il sınırları içinde odaya kayıtlı en az yüz elli eczacı bulunması gerekmektedir.
- Eczacı Odaları Umumi Heyet (Genel Kurul), İdare Heyeti (Yönetim Kurulu) ve Haysiyet Divanından oluşmaktadır. Ayrıca her odanın denetleme kurulu ve büyük kongre delegeleri bulunmaktadır.
- Eczacı odalarının yönetim kurulunda görev yapacak kişi sayıları, “Türk Eczacıları Birliği Kanunu” ile belirlenmiştir. Buna göre oda yönetim kurulu, üye sayısı iki yüz elliye kadar olan odalarda beş asıl beş yedek, iki yüz elliden fazla olan odalarda ise yedi asıl ve yedi yedek üyeden oluşmaktadır. Bu yönetimler aynı kanun gereğince, iki yıl süre ile görev yapmaktadırlar.
- Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nda oda genel kurulları, yönetim kurullarının görevleri, haysiyet divanının oluşturulması ve işleyişi ile ilgili ayrıntılar yer almaktadır.
- TEB Merkez Heyeti'nin yapısı ve işleyişi de, Türk Eczacıları Birliği Kanunu ile düzenlenmiştir.

- Mizan, muhasebede kayıtların özetini yansıtan bir tablodur. Ara mizanlar, belirli bir dönem için oluşturulurken, genel geçici mizanlar, her senenin son gününde (31 Aralık) düzenlenirler.
- Muhasebeye dair tüm işlemler, belgelendirilmiş olmalıdır. Bu belgeler, yasal düzenlemelerin getirdiği yükümlülükler veya işletme ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenebilir.
- Yasal açıdan düzenlenmesi zorunlu olan belgeler şu şekilde sıralanabilir: Fatura, sevk irsaliyesi, irsaliyeli fatura, yazar kasa fişi, perakende satış fişi, gider pusulası, serbest meslek makbuzu, mütaahsil makbuzu, taşıma belgeleri, adisyonlar, senetler ve çekler.
- İşletmenin ihtiyacı doğrultusunda ise, tahsilat ve tediye makbuzları, çek alındı/verildi makbuzları, işletme içi sevkiyat belgeleri, cari hesap kartları, stok kartları gibi belgeler düzenlenebilmektedir. Eczanede, cari hesap kartları, ticari ilişkilerin sürdüğü her bir gerçek veya tüzel kişilik için oluşturulan ve bu kişilerle olan ilişkilerin kontrol edilebilmesini sağlarlar. Stok kartları ise, stok bilgilerini içermektedir ve stok takibi açısından önem taşımaktadır.
- Düzenlenen belgeler ve işletmenin ekonomik faaliyetleri, muhasebenin işlevleri doğrultusunda belirli bir düzende kaydedilmektedir. Bu kayıtlar, muhasebe defterlerine yapılmaktadır.
- Vergi Usul Kanunu'na göre, bilanço hesabına göre kayıt tutulan işletmelerde, yevmiye defteri, defteri kebir (büyük defter) ve envanter defteri tutulmak durumundadır.
- Yevmiye defteri; kayıtların tarih sırasına riayet edilerek/uyularak, tutulduğu defterdir.
- Defteri kebir (büyük defter) ise, yevmiye defterlerindeki kayıtların sınıflandırılarak, tutulduğu defterdir.
- Envanter defteri ise, işletmelerin her dönem sonunda varlıkları ve borçlarını sayarak, kaydettikleri defterlerdir. Bu defter ile, dönem sonunda, işletme kasasında bulunan toplam nakit miktarı, stoklarında bulunan ürünlerin cinsi, sayısı, her bir borç ve alacak kaydedilmiş olur. Eczanelerde, belirli dönemlerle yapılan stok sayımları ve diğer finansal bilgiler bu defter aracılığıyla takip edilebilmektedir.

Eczanelerin Mevzuat Bakımından Ticari Konumu ve Uyması Gereken Kurallar

- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, ticari işletmeler, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmeler olarak tanımlanmaktadır.
- Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten gerçek kişiler tacir olarak tanımlanmıştır. Türk Ticaret Kanunu'nda, eczaneler için ayrıca hüküm bulunmayıp, gerçek kişi işletmeleri şeklinde değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, sağlık kuruluşu olmanın yanı sıra ticari işletme özellikleri de olan eczaneler ticari işletme, eczanenin sahibi eczacılar ise tacir olarak tanımlanmaktadır.
- Eczaneler, birer işletme olarak, yaptıkları ekonomik faaliyetleri belgelendirmek ve kaydetmek zorundadır. Bu kapsamda, yasal olarak düzenlenmesi gereken belgelerden, fatura, perakende satış fişi ve yazar kasa fişi sıklıkla düzenlenen belgeler arasında yer alırlar.

Bilgisayar ve Bilgisayar Bileşenleri

- Bilgisayar, kullanıcı tarafından belirli işlemleri gerçekleştirmek için programlanabilen, veri işleme yeteneğine sahip bir elektronik cihazdır. Bilgisayarlar, veri depolama, veri işleme, hesaplama, iletişim, görselleştirme gibi çeşitli görevleri yerine getirebilirler.
- 1980’lerde eczanelerde ilk kez bilgisayarlar kullanılmaya başlandı. Bu bilgisayarlar, ilaç stok takibi ve reçete yazma gibi basit işlevler için kullanılıyordu. 1990’larda bilgisayarların yaygınlaşmasıyla birlikte, eczacılar ilaç bilgilerine ve hasta kayıtlarına daha kolay erişebilmeye başladılar.

- Günümüzde ise, eczanelerde güçlü bilgisayarlar ve yüksek çözünürlüklü monitörler, ilaç stok takibi, reçete yazma ve kontrol etme, e-reçete işlemleri, hasta danışmanlığı, ilaç etkileşimi kontrolü, hasta kayıtlarının tutulması ve ilaç ve sağlık bilgisi araştırması gibi birçok alanda kullanılmaktadır.
- Eskiye göre güçlü bir bilgisayar, daha hızlı işlemci, daha fazla RAM, daha güçlü grafik kartı, daha fazla depolama alanı, daha gelişmiş soğutma sistemi ve daha yeni bağlantı seçenekleri gibi özelliklere sahip olan bilgisayardır. Bu özellikler sayesinde, eski modellere kıyasla daha hızlı ve daha verimli çalışabilir, daha zorlu görevleri yerine getirebilir ve daha yeni teknolojileri destekleyebilir.

Barkod/QR Kod Okuyucular ve Miktar Sayım Araçları

- Eczanelerde ilaçların miktarını saymak için, 1980’lere kadar manuel yöntemler kullanılıyordu. 1980’lerde ise batılı ülkelerde otomatik tablet ve kapsül sayma makineleri kullanılmaya başlandı. Bu sayede, ilaçların miktarı daha hızlı ve doğru bir şekilde sayılabildi.
- 1990’ların sonlarında ise, barkod okuyucular eczanelerde kullanılmaya başlandı. Barkod, ürünlerin benzersiz tanımlanması ve izlenmesi için kullanılan, paralel çizgi ve boşluklardan oluşan bir optik etikettir. Böylece, ilaçların barkodları okunarak, hızlı ve doğru bir şekilde stok takibi yapılabilirdi.

- 2000’li yıllarda ise QR kodlar da eczacılıkta kullanılmaya başlandı. QR kodlar, ilaçların sahte olup olmadığını kontrol etmek, hastalara ilaç kullanımı hakkında bilgi vermek, hızlı ve doğru stok takibi yapılması gibi birçok farklı amaç için kullanılan, bir tür iki boyutlu barkod sistemidir. Günümüzde ise, eczanelerde daha gelişmiş miktar sayım araçları, el terminali ve cep telefonları kullanılmaktadır.

Veri Madenciliği ile İlaç Keşfi

- Büyük veri analitiği ve veri madenciliği teknikleri, yeni ilaçların keşfinde ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir.
- Ayrıca, bunlar ilaç etkileşimlerini, yan etkileri ve tedaviye olan yanıtları analiz etmek için kullanılabilir.

- Örnekler: İlaç keşfi için kullanılan yapay zekâ algoritmaları, ilaç moleküllerinin modellemesi ve analizi.

Yapay Zekâ ve İş Zekâsı

- Yapay zekâ, eczacıların reçeteleri değerlendirmesine ve hastaların tedavi planlarını optimize etmesine yardımcı olabilir.
- İş zekâsı araçları, eczanelerde stok yönetimi ve satış analizi gibi iş süreçlerini iyileştirebilir.

- Örnekler: Yapay zekâ destekli reçete değerlendirme sistemleri, satış tahmini için veri analitiği araçları.

Karar Destek Sistemleri

- Karar destek sistemleri, eczacıların tedavi seçeneklerini değerlendirmelerine ve içlerinden en uygun olanını seçmelerine yardımcı olabilir.
- Bunun ötesinde, bilgi ve veri tabanlı kararlar alınmasını sağlar.

- Örnekler: Klinik karar destek sistemleri, ilaç etkileşimi kontrolü için otomatik uyarılar.

Akıllı Pompalar

- İlaçların doğru dozlarda ve zamanında verilmesini sağlamak için kullanılan akıllı pompa sistemleri, ilaç hatalarını azaltabilir.
- Dahası, bu sistemler, hastaların evde veya hastanede daha güvenli bir şekilde tedavi edilmesine yardımcı olabilir.

- Örnekler: İnfüzyon pompaları, insülin pompaları.

Eczacılık Fakóltesi

Eczacılık İşletmeciliği

Akıl Notları

ARADIđINIZ TÜM TIP KİTAPLARI BU ADRESTE

www.guneskitabevi.com

GENEL DAğITIM

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnan Sokak No: 3

06410 Sıhhiye / Ankara

Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92

Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak

No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul

Tel: (0212) 356 87 43

KADIKÖY

Rasimpaşı Mah. İskele Sokak

No: 4 / A Kadıköy / İstanbul

Tel: (0216) 546 03 47

Türkiye'nin her yerinden...

0505 734 13 13

ISBN 978-975-277-998-3

9 789752 779983